

I. BÖLÜM: HUKUKA GİRİŞ VE ÇEVRE HUKUKU İLE İLGİLİ BAZI TANIMLAR

I.1. Hukuk

Toplum halinde yaşayan insanların aralarındaki ilişkileri adaletle ve sosyal faydaya göre düzenleme amacını güden ve yürürlüğü bir ceza ile sağlanmış bulunan kaidelerin tümüdür.

Daha kısa bir tanım şöyledir. **Toplumu düzenleyen ve Devletin uygulama gücü ile desteklenmiş kuralların tümüne hukuk denir.** Bu kurallar toplum düzenini sağlayan sosyal kurallar olup, devletin desteğine ve zorlamasına sahiptir. Kurallara uyulmadığı takdirde, kişiler ve kuruluşlar karşılığında Devleti ve onun gücünü bulurlar. Devlet hukuk adı verilen kurallara karşı kişilerin yaptığı hatalardan dolayı onları maddi olarak tazmin etmeye zorlar. Yaptırımlar genellikle maddi olarak gerçekleşir. Bu durum hukuku ahlak ve din kurallarından ayırır. Ahlak ve din kurallarının cezası manevidir.

Toplum düzeni ve yaşam koşullarının bütünü olarak kabul edilen ve Devlet gücü tarafından zorlamayla da olsa güvence altına alınan hukuk, insanların birbirleri ve çevreleri ile olan ilişkilerini de ele almak durumundadır. İnsanların ve diğer canlıların biyolojik, psikolojik ve fiziksel olarak hayatlarını idame ettirebilecekleri en uygun çevre, şüphesiz hukukun da en önemli gayelerinden birisidir. Temiz bir çevrede yaşamak, yani gürültüsüz, suyu kirli olmayan, havası temiz ve doğa güzelliklerinden faydalanmak insanların en tabii hakkıdır. Hukuk, kişilerin her türlü haklarını koruma ve düzene koyma gayesi güder.

I.2. Çevre

Tüm canlı faaliyetlerinin hemen veya uzun süre içinde etkileşim halinde bulunduğu mikro ve makro sistemlerin tümüne verilen bir isimdir. Diğer bir ifade ile İnsan faaliyetleri ile sürekli etkileşim içinde bulunan ortamdır.

I.3. Çevre Hukuku

İnsanı ve insanın çevresinin doğal şartlarını ve kirlenmesini inceleyen bir hukuk sistemidir.

I.4. Hukukun Amacı

İnsanlar arası ilişkileri düzenlemek ve toplumda adaletli bir yaşam biçiminin yerleşmesini sağlamaktır.

I.5. Hak Ve Hukuk

Kişinin hukuk tarafından korunan ve bu korunmadan yararlanıp yaralanmayacağı kendi iradesine bırakılmış olan menfaatlerine **hak** denir. Dolayısıyla bir kişinin herhangi bir menfaatini **hak** olarak ileri sürebilmesi için, hukuk düzeninin bu menfaati tanınması ve korunması gerekir.

Hukuk kuralları kişilere göre değişmez. Objektiftir ve herkesi bağlayıcıdır. Hak ise, sübjektiftir, özeldir ve isteğe bağlıdır. Kimse sahip olduğu hakkı kullanmaya zorlanamaz. Hak'tan yararlanma tamamen kişinin arzu ve iradesine bırakılmıştır. Hak, hukuk düzeninin kişiye tanıdığı menfaat ve verdiği yetki olduğu için, Hukuk İlmi'nin özü sayılmaktadır.

I.6. Ahlak Ve Hukuk

Ahlak, iyilik ve doğruluk yolunda insanın uymak yükümlülüğü duyduğu manevi görevler ve bunlara ilişkin kurallardır. Ahlak kuralları insanın kendi vicdanına karşı olan görevlerini gösterdiği gibi, aynı zaman insanın diğer insanlara karşı görevlerini de belirler. Söz konusu ahlak kuralları insanların iyi ve dürüst olmalarını, kendilerine veya başkalarına zarar verecek davranışlardan sakınmalarına öngörür.

Ahlak kurallarından bazıları nispi özellik taşır. Zaman ve yere göre de değişebilir. Ne var ki ahlakın özü, onun iyiliğe yönelmiş durumu ve amacı değişmez. Ahlak kuralları, hukuk kuralları gibi toplum düzenini sağlar. Bu yüzden ahlak kuralları ile hukuk kuralları geniş bir alanda birbirleri ile kaynaşmış durumdadır. Hukukun benimsediği birçok ilke, aynı zamanda ahlak kuralı olduğundan, ahlaka aykırı bir davranış çoğu zaman hukuka da aykırıdır.

Esas olarak Ahlak ve Hukuk kuralları arasında farklılıklar vardır. Bunlar;

1. Ahlak kişinin kendi vicdanına karşı görevleri belirtirken, hukuk bu görevle ilgilenmez.
2. Ahlak kurallarının emir ve yasaklarına aykırı hareket bulunanlara karşı toplum tarafından ayıplama ve kınama uygulanırken, hukuk kurallarına uymayanlar devlet gücüyle gelen bir zorlamayla ve maddi yaptırımla karşı karşıya kalırlar. Devletin uyguladığı mahrumiyet, hapis cezası, seçme ve seçilme haklarını kaybetme ve para cezası gibi yaptırımlar olarak sıralanabilir.
3. Biçim yönünden de ahlak ve hukuk kuralları farklılık gösterir. Ahlak kuralları herhangi bir şekilde yazılıp yayınlanmadığı halde, hukuk kuralları kanun formunda yazılmıştır. Hukuk kuralları kanun dışında muhtelif mevzuat formunda olabileceği gibi, yargısal kararlar ve bilimsel ictheadlar (görüşler) halinde ortaya konmuştur

I.7. Adalet Ve Hukuk

Bir toplumda bulunan çeşitli çıkarlar arasında dengenin sağlanması için, kimin neye hakkı olduğu ve nelerin kime ait olduğu yolunda, akıl ve duygu aracılığı ile yapılabilecek bir değerlendirme gerekir. Bu değerlendirmenin ölçüsü insanlardaki adalet duygusudur. Adalet herkese hak ettiğinin verilmesi ve ait olduğunun tanınması yolunda insanın yaptığı akıl ve duyguya dayalı bir yargıdır. Adalet ile hukuk arasında ayrılmaz bir bağlantı vardır. Toplumdaki hukuk, ahlak ve din kuralları ile adaletin gerçekleştirilmesini çalışılır.

I.8. Hukukun Yararları

1. Toplumda barışı sağlar, huzursuzluk ve çatışmaları önler.
2. Toplumda güveni sağlar. Bireylerin kaba kuvvete ve haksızlıklara karşı korunmasını temin eder.
3. Bir ülkede insanın en önemli dayanağı, hukuk kurallarının herkes hakkında eşit olarak uygulanacağına ait inancı ve güvenidir. Adalet mülkün temelidir.
4. Hukuk toplumda eşitlik sağlar. İnsanlar arasındaki ayrıcalıkları göz önüne almaksızın, hukuk herkese aynı biçimde uygulanır.

I.9. Hukukun Bölümleri

Hukuk genelde **Kamu (Amme) Hukuku** ve **Özel Hukuk** diye iki gruba ayrılır. Devletin egemenliğinin söz konusu olduğu hukuk bölümüne "**Kamu Hukuku**" denir. Eşitliğin ve irade özgürlüğünün söz konusu olduğu hukuk bölümüne de "**Özel Hukuk**" adı verilir. Aralarındaki sınır kesin değildir. Bu sınırın zamana, ülkelere, politik ve ekonomik şartlara göre değiştiği görülmektedir. Kamu Hukuku ve Özel Hukukun daha alt derecelerindeki sınıflandırılmaları aşağıda verilmiştir.

I.9.1. Kamu Hukuku

- a. Anayasa Hukuku:** Devletin yapısını, işleyişini ve devletle fertler arasındaki ilişkileri siyasi açıdan inceler. Devlet içindeki yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbiriyle olan ilişkilerini düzenler.
- b. İdare Hukuku:** Devlet mekanizmasının işleyişini ve devlete ait işlerin görülmesini düzenleyen kuralların tümü, idare hukukunda ele alınır incelenir. Amacı kamu hizmetlerinin görülmesini sağlamaktır.
- c. Ceza Hukuku:** Suç sayılan eylemleri ve devletin suçlulara uygulayacağı cezaları belirten kurallar grubu ceza hukukunu oluşturur.
- d. Usul Hukuku:** Yargı organlarının (mahkemelerin) yargılama sırasında takip edecekleri yöntemleri yani usulleri düzenleyen bir hukuk dalıdır.
- e. Devletler Arası Hukuk (Devletler Umumi Hukuku):** Devletlerin barış ve savaş zamanlarında birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen hukuk dalıdır.

I.9.2. Özel Hukuk

- a. Medeni Hukuk (Şehir Hukuku) :** Kişi, aile, miras, eşya ve borç ilişkilerinin düzenlendiği özel hukuk dalına Medeni Hukuk denir.
- b. Ticaret Hukuku:** Ticari ilişkilerin düzenlendiği ve incelendiği hukuk dalıdır.
- c. Devletler Özel Hukuku:** Değişik uyruklu kişiler arasındaki özel hukuk ilişkilerinin, hangi devletin hukukunun uygulanacağı konusunu düzenleyen bir hukuk dalıdır. Vatandaşlık hukuk ile yabancıların hukuku da bu dalda ele alınır.

I.10. Karma Nitelikli Hukuk Kolları

Karma nitelikli hukuk kollarından Çevre Hukukunu ilgilendiren kısmı İş Hukuku ve Borçlar Hukuku'dur.

I.10.1. İş Hukuku

İşçilerle işverenler ve bunlarla devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen ve inceleyen hukuk dalıdır. Buna bağlı olarak Sosyal Güvenlik Hukuku çalışanların haklarını ve geleceklerini garanti altına almak ve iş güvenliğini sağlamak amacını güder.

İş hukuku işveren veya işveren vekili olarak görev yapacak mühendisler için önemlidir. İş hukuku içinde ele alınan konular arasında yer alan İş Güvenliği'ne ait mevzuat mühendisler tarafından iyi bir şekilde bilinmelidir. İş güvenliği mevzuatı hukuki esaslar dışında fen ve sanat kaidelerine ve teknik esaslara dayanır. Bu kaide ve esaslar, insan hayatını koruma amacına yönelmiş şekilde, İş Kanunu'na, İş Güvenliği Tüzükleri'ne ve Yönetmeliklere yazılmıştır.

Mesleğini iyi bilen ve emri altında çalışanların hayatlarına değer veren bir mühendis, bu husustaki mevzuatı tamamıyla bilip uygulamalıdır. Ancak böyle yapılırsa iş kazaları önlenir. İş gücü kaybı azalır. Sakat kalmalar ve ölümler en aza indirilebilir.

İş Güvenliği prensipleri insanlarda doğal olarak bulunan dikkatsiz ve tedbirsiz davranışları engellemek ve bunlardan meydana gelebilecek kazaları azaltmak ve bunlardan dolayı ortaya çıkacak yaralanma ve ölümlerle sonuçlanmasını mani olmak amacına yönelmiştir.

I.10.2. Borçlar Hukuku

Yürürlükte bulunan borçlar kanunu kişiler arasındaki, borç ilişkilerini düzenler. Kişiler arasındaki borç ilişkilerinin kaynakları sırasıyla;

1. Sözleşmeler
2. Haksız fiiller (eylemler)
3. Haksız kazanç (sebepsiz zenginleşmeden ileri gelen durum)

Borçlar kanunu bunun yanında borçların ödenmesi (yerine getirilmesi) hükümlerini ve uygulanacak yaptırımları gösterir. Ayrıca kanunda kişiler arasındaki sözleşmelerin düzenlenmesine ilişkin hükümler mevcuttur.

Mühendis, işveren vekili, işveren ve benzeri görevler nedeniyle Mühendisler meslek hayatları boyunca muhtelif sözleşmelerle borç altına girmektedir. Bu konuda hazırlanan sözleşme taslağının konunun uzmanı hukukçuya gösterilmesi yerinde bir davranış olmaktadır.

I.11. Medeni Kanun

İlk defa 1926 yılında İsviçre Medeni Kanunu dilimize çevrilerek aktarılmış bir kanundur. 743 sayılı **17.02.1926** tarihli Medeni Kanunda, Şahıs Hukuku, Aile Hukuku, Miras Hukuku, Eşya Hukuku ve Borçlar Hukuku vb. konuları içerir. Yeniden düzenlenen, **8.12.2001** tarih ve 24607

Sayıli resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren 4721 sayılı Medeni Kanunun **başlangıç** kısmında;

A.Hukukun uygulanması ve kaynakları

Madde 1 - *Kanun, sözüyle ve özüyle deęindięi bütün konularda uygulanır.*

Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir. Hâkim, karar verirken bilimsel görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanır.

B. Hukukî ilişkilerin kapsamı

I. Dürüst davranma

Madde 2: *Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.*

II. İyi Niyet

Madde 3: *Kanunun iyi niyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyi niyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyi niyet iddiasında bulunamaz.*

III. Hâkimin takdir yetkisi

Madde 4: Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.

C. Genel nitelikli hükümler

Madde 5: *Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.*

D. İspat kuralları

I. İspat yükü

Madde 6: Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.

II. Resmî belgelerle ispat

Madde 7: Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur.

Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekilde bağlı değildir. "

maddeleri yer almaktadır.

08.12.2001 tarih ve 24607 Sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren 4721 sayılı Medeni Kanun'da ise; Birinci Kitapta "**Kişiler Hukuku**", İkinci Kitapta "**Aile Hukuku**", Üçüncü Kitapta "**Miras Hukuku**" ve Dördüncü Kitapta "**Eşya Hukuku**" konuları yer almıştır.

Medeni Kanunun başlangıç kısmında hukukun uygulanmasına, hakların kullanılmasına ve ispat yükümlülüğüne ilişkin ilkeler yer almaktadır. Kanunun Kişiler Hukuku kısmında, insanlar arasındaki ilişkileri düzenler. Aile Hukuku'nda birbirleriyle evlilik ve akrabalık yoluyla bağlı kişiler topluluğu olan aileyi düzenleyici hükümler yer almıştır. Miras Hukuku, konuya ilişkin hükümleri içerir. Kanunun Eşya Hukuku kısmı, kişilerin eşya üzerindeki egemenlik haklarını düzenler. Bu kısımda mülkiyet, sınırlı haklar, zilliyetlik (elde tutma) tapu sicili kaydı gibi konular işlenir. Borçlar kısmı, genel kurallarla sözleşme türlerinden oluşur. Sözleşme kısmında, alım-satım, trampa (takas), bağışlama, kira, eser sözleşmesi kısımları mevcuttur.

I.11.1. Medeni Hukukun Kaynakları

Mevzuat, (yani kanun, tüzük ve diğerleri) hukuk kuralları olarak Medeni Kanunu'nun asıl kaynaklarıdır. Medeni Hukukun tamamlayıcı kaynakları ise;

- a) Gelenek Hukuku (Örf Hukuku)
- b) Yargısal Kararlar
- c) Bilimsel Görüşler'dir.

Gelenek Hukuku

Toplumun yapısından doğan, kişiler arasındaki ilişkilere devamlı olarak uygulanan ve bu sebeple bağlayıcı olduğu inancı doğmuş bulunan, ayrıca devlet tarafından da benimsenen yazılı olmayan hukuk kurallarının tümüdür.

Gelenek hukuku özel hukuk sistemimizde bir hukuk kaynağı olarak kabul edilmiş ve kanunda herhangi bir boşluğun söz konusu olduğu hallerde hâkimin gelenek hukukuna başvurması zorunlu kılınmıştır. Diğer yandan hâkimler özel hukuk uygulamasında ortadaki bir probleme kanunlar ve gelenek hukukunda uygulanabilecek bir kural bulamadıkları takdirde, hâkimin kendini bir kanun koyucu gibi kabul ederek kendi görüşüne göre hüküm vermesi prensibini getirmiştir. Bu olumlu prensip sayesinde hâkimler çevre konusunda ortaya çıkan problemlerin çözümünde uygun kararlar verebilmişlerdir.

Yargısal Kararlar (İctihad)

Yargısal kararlar yargı organlarının hukuki uyuşmazlıklarını çözümleyen ve belli bir görüşü yansıtan kararlarıdır. Bir mahkemenin hükmüne taraflar itiraz ederek hükmün incelenmesini Yargıtay'a götürebilirler. Yargıtay'ın bu hükmü onaması (tasdiki) veya bozması söz konusu olabilir. Mahkeme kararları bu sebeple gerekçeli ve hukuku uygun olmalıdır. Yargıtay kararları hâkimi bağlamaz. Fakat yardımcı bir hukuk kaynağıdır. Yol gösterir. Yargıtay'ın bütün dairelerinin birleşerek verdiği "**İctihadi Birleştirme Kararları**" hâkimler için bağlayıcıdır. Uymak zorundadırlar. Bu kararlar Resmi Gazete'de yayınlanır.

Bilimsel Görüşler

Bilim adamlarının hukukla ilgili konularda belirttikleri görüşlerdir. Bunlar hâkimlere için yardımcı ve yön verici olurlar.

I.12. Mevzuat

Mevzuat veya yasal düzenleme aşağıda belirtilen hukuki düzenlemelerin genel adıdır.

- a. Anayasa
- b. Kanunlar
- c. Kanun Hükmünde Kararnameler
- d. Tüzükler (Nizamname, Talimatname)
- e. Yönetmelikler
- f. Genelgeler, (Sirküler, Tamimler)
- g. Standartlar
- h. Şartnameler

a. Anayasa: T.C. Anayasa'sının 56. maddesinin 1. paragrafında; " *Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.*" ibaresi yer almaktadır.

b. Kanunlar: Bakanlar Kurulu veya Milletvekilleri tarafından teklif edilen, anayasaya göre hazırlanan yazılı hukuk kurallarıdır. TBMM tarafından kabul edilen kanunlar, Cumhurbaşkanı tarafından onaylandıktan ve Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girerler. Kanunlar anayasaya aykırı olamazlar. Kanunların anayasaya uygunluğunu denetlemek ve anayasaya aykırı olanlarını iptal etmek Anayasa Mahkemesi'nin görevidir.

c. Kanun Hükmünde Kararnameler: Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca TBMM, Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararnameler çıkarma yetkisi verebilir. Kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin sınırları ve içerikleri Anayasa'da belirtilmiş olan hususlara ters düşmemelidir. 1982 anayasasının bu maddesine dayanarak bir yetki kanunu çıkarılmış ve uygulamalar yapılmıştır. Bakanlar kurulu muhtelif işler için mesela, Çevre Bakanlığı kurulmazdan evvel, Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı için kuruluş, görev ve yetkilerine dair bir kanunu bir kanun hükmünde bir kararname olarak hazırlayıp yürürlüğe koymuştur. Ayrıca bazı bakanlıkların düzenleme çalışmalarında da bu yola başvurulmuştur.

d. Tüzükler (Nizamname): Kanunların uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesinden geçirmek şartıyla hazırlanan yasal düzenlemelere **Tüzük** denir. Tüzükler Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile çıkarılır ve Cumhurbaşkanınca imzalanır ve kanunlar gibi Resmi Gazete'de yayınlanır (Anayasa Madde 115) . **Örnek;** Su Ürünleri Tüzüğü

Tüzükler anayasaya ve kanunlara aykırı olamaz. Kanuna aykırı görülen bir tüzük hükümleri için Danıştay'da İptal Davası açılır. Bir mevzuatın yürürlüğe giriş tarihi tümüyle veya bazı maddeleriyle Resmi Gazete'deki yayınlanış tarihinden sonraya bırakılmış olabilir. Su Ürünleri Tüzüğü, Su Ürünleri Kanununun uygulanmasını sağlamak amacıyla çıkarılmıştır. Yapı işlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü ise İş Kanunu uyarınca yürürlüğe konmuştur.

e. Yönetmelik (Talimatname) : Bakanlıkların ve kamu tüzel kişilerin kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere çıkardıkları yazılı hukuk kuralıdır. Yönetmeliklerde resmi Gazete'de yayınlanır.

Örnek: *Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği*, gibi.

f. Tamim, Genelge, Sirküler: Üst makamın bir hizmetin görülmesi konusunda kendisine bağlı alt makam, daire kuruluş ve memurlara gönderdiği emirlerdir. Bir tamim veya genelgede birçok talimat bulunabilir. Bunlar ilgili kuruluşun düzenini, hizmette uyulacak esasları ve yapılacak çalışmaların her aşamadaki prensiplerini belirtir. Talimat; bir üst makamın emrindekilere göreve ilişkin herhangi bir konuda görüşünü bildiren yazıdır. İdari açıdan olduğu kadar teknik konularda da yol gösterici olabilir. Böylece kanun tüzük ve yönetmelikteki boşlukların doldurulması ve herhangi bir kamu hizmetinin eksiksiz yerine getirilmesi sağlanmış olur.

g. Standartlar: Standartlar, her türlü madde ve ürünlerin usul, hizmet ve hesapların uyacağı kuralları gösteren yazılı düzenleme veya belgelerdir. Ülkemizde ilk defa 2. Beyazıt zamanında 1502 de Bursa Belediye Yönetimi için çıkardığı fermanla; gıda, dokuma, deri ve deri ürünleri ve tarım araçları için hammadde özellikleri ile saflık dereceleri, yapım usulleri ve denetleme sistemine ait bir yazılı düzenlemeler getirilmiştir.

Türk Standartlar Enstitüsü (TSE) 1960 da kurulmuştur. Özel hukuk hükümlerine bağlı ve tüzel kişiliğe sahip bir kuruluştur. Sadece enstitünün kabul ve tescil ettiği standartlar TS (TÜRK STANDARTLARI) adını alır. Standartların ihtiyari olarak uygulanmasını standartlar enstitü teşvik eder. Uygulanmasının zorunlu olduğunu inandığı standartlar için TSE Bakanlar Kurulu'na başvurur. Bu isteğin kabulü halinde Resmi Gazete'de yayınlanan standart, uyulması zorunlu standart haline gelir. Şu anda binlerce standart yürürlükte olup bazıları zorunludur. Yürürlüğe konulmuş bir standart iptal edilemez, daha uygun başka bir standartla değiştirilir. TSE Uluslararası Standart Örgütü (ISO)'ne üyedir. Çevre konusunda pek çok standardın hazırlanıp yürürlüğe konulması gerekmektedir.

h. Şartnameler: Kanun organları tarafından yapılan satın alma, satma, yaptırma, keşfettirme, kiraya verme ve kiralama gibi işler için hazırlanan ve ileride yapılacak akitlere esas teşkil etmek üzere yapılacak akdin, ana hatlarını ve işin teferruatını, hususi ve fenni şartlarını ihtiva eden ve alakalıların icaplarını yapabilmeleri için bilgilerine sunulan sözleşme tutanağıdır.